

Становище

от

Проф. д-р Атанас Димитров Щерев

специалист по акушерство, гинекология, репродуктивно здраве и организация и управление на здравеопазването и социалната сфера

в Русенски университет „Ангел Кънчев“ <http://www.uni-ruse.bg>, ул. "Студентска" 8, Русе, пк. 7017 ;

Бургаски университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 8010 гр. Бургас,

Бул. Проф. д-р Якимов 1;

Медицински комплекс „Д-р Щерев“, кв. „Разсадника“, ул. " Христо Благоев" 25-31, София 1330; тел. + 359 888 939310; email: ashterev@gmail.com

относно : Дисертация за придобиване на научна степен „Доктор“ от Юлиян Веселинов Костадинов на тема : "Корпоративната социална отговорност в бизнес стратегиите на фармацевтичните компании в България „

Със заповед N9 P-109-206/09.06.2020 г. на Ректора на МУ-Варна г-н Костадинов е отчислен с право на защита и съгласно Протокол 7 от 1. 6 .2022 г на заседание на Катедрен съвет на Катедрата по икономика и управление на здравеопазването към МУ Варна за откриване на процедура за защита пред научно жури на Юлиян Веселинов Костадинов съм избран за член на Научно жури със задължение да дам становище за дисертационния му труд.

Кратки биографични данни

Юлиан Костадинов завършва специализирана паралелка по информатика и математика през 2003 г . През 2010 г. оформя бакалавърска програма "" Международни икономически отношенията през 2013 г. магистърска програма „Финансов мениджмънт и маркетинг“. През 2011 г. има следдипломна квалификация по здравен мениджмънт. Трудовият му стаж от 2011 г досега е във фармацевтичния сектор и предприемачество.

Актуалност на разработвания проблем и обща характеристика на дисертационния труд

Според съвременните разбирания за управление, компанията не само генерира материални блага, но и финансови резултати, като носи отговорност за състоянието на околната среда, за създаването и поддържането на транспортната и техническа инфраструктура в района. Не на последно място ръководството носи отговорност за здравето, образованието, условията на труд на назначените в нея служители . По-широкото схващане за "stakeholder" включва информация за различни непреки интереси, с което значително се увеличават механизмите за външен контрол върху дейността на организацията. Най-новите етапи на развитие на корпоративната социална отговорност/ КСО/ са свързани с включването на фармацевтичния сектор, чрез обогатяването с иновации и иновативни продукти, която е тясно свързана с развитието на теорията за договорите .

Доброволните взаимоотношения са част от основните измерения, които се съдържат в дефинициите на понятието КСО. В тази „мрежа от договори" един от основните договори, които населението очаква да бъдат подписани е за социалната отговорност на бизнеса. Едновременно с изграждането и развитието на материалните основи на своята дейност, организациите създават и развиват социалното пространство на обществото. „В рамките на това пространство се срещат интересите на

три общности - на корпоративните предприемачи; на онази част от обществото, която отдава своя труд срещу заплащане (работници и служители) и на всички други обществени агенти, включително и държавата (заинтересовани страни)" .

При фармацевтичните компании социалната отговорност също е част от обществения договор, при който инвестирайки свои средства, фирменият предприемач очаква обществената подкрепа и компенсация. Тази хипотеза дава основание в някои научни изследвания КСО да се разглежда като „цената, която корпорациите заплащат, за да получат социално признание от обществото (от заинтересованите страни)".

В Европа понятието „корпоративна социална отговорност" се среща за първи път в официални документи през 1993 г., когато действащият тогава председател на Европейската комисия - Жак Делор призовава европейския бизнес да провежда политика на социално ангажирано поведение

Всички тези тези развити в дисертационния труд са основата на търсенията на автора и творческото развитие на темата за социалното предприемачество или КСО. В научния труд се разглеждат последователно важните теми за условията за социално предприемачество, социалната отговорност, влиянието на законовата база за социалното предприемачество, възпитание и развитие на предприемаческото поведение като КСО, видове материални условия, позволяващи социално предприемачество ,етично бизнес поведение и др. Дискусията по тези важни за обществото теми са навременни и много актуални за развиващата се икономика на нашата страна и за приобщаване на бизнес поведението включително във фармацевтичния сектор към европейските критерии и норми.

Съдържание и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем от 135 страници и е структуриран във: въведение, основен текст в три глави, изводи и препоръки, заключение, списък на използваната литература и приложения.

Основният текст съдържа 3 таблици и 36 фигури. Цитирани са 207 източници, от които 57 на кирилица, 124 на латиница и 26 източника от интернет.

Трудът има следната структура: Въведение, Цел и задачи, Обект, предмет и ограничения на изследването, Методология . В изложението следва Първа глава: Същностни характеристики на корпоративната социална отговорност (КСО) и специфики във фармацевтичните компании, Втора глава: Международни практики и модели за приложение на корпоративната социална отговорност при изпълнение на бизнес стратегии на фармацевтичните компании ,Трета глава: Проучване на възможностите за приложение на КСО при изпълнение на бизнес стратегиите на фармацевтични компании в България. Дисертацията завършва с Основни изводи и препоръки , използвана литература и три Приложения. Приложение 1 - Въпросник за дълбочинно интервю за проучване мнение относно приложението на социалната корпоративна отговорност в бизнес стратегиите на фармацевтичните компании в България (сред мениджъри от фармацевтични компании) , Приложение 2 Въпросник за анкетно проучване относно приложението на социалната корпоративна отговорност в бизнес стратегиите на фармацевтичните компании в България (сред медицински представители) и Приложение 3- Речник на използваните термини (Glossary).

Дисертационният труд завършва на база литературните данни и данните от собственото проучване с обобщени 11 изводи и 7 препоръки формулирани на база данните от проведеното дълбочинно интервю и анкетно проучване .Дисертантът представя във връзка с труда си пет публикации, в четири от които е единствен автор.

Оценка на автореферата:

Авторефератът представя достоверно структурата и съдържанието на дисертационния труд с акцент върху най-важните резултати и изводи. Той е оформен съгласно изискванията и е редактиран с основните и необходими за него раздели.

Оценка на приносите в дисертационния труд :

В заключението се твърди : „Поради увеличаващия се брой хора с хронични заболявания се поражда необходимостта от иновативни фармацевтични практики в областта на КСО, които да отговорят на потребителското търсене и повишените очаквания.

Големият кръг от заинтересовани страни при прилагане на принципите на корпоративната социална отговорност е силна предпоставка за постигане целите и за устойчиво изграждане на културата за КСО в цялото общество. Настоящите и бъдещите поколения трябва да са подготвени и да поемат отговорността, че социалните и технологичните иновации са в основата на постигане на по-добро здраве и по-добро качество на живота на хората и на природата като цяло. Заедно с образованието те се превръщат в основни двигатели на общия ни успех в процеса на изграждане на по-добро бъдеще за всички."

Методите за оценка на КСО са все още в развитие и в този смисъл дейността в тази част е пионерска и почти всички изследвания в тази насока са определен принос за методиката , което личи от публикациите в периодичния научен печат и цитираните публикации от автора..

В този смисъл съм съгласен напълно със значимостта на описаните приноси.

Критични бележки:

Допуснати са някои правописни грешки стр. 10 ,стр. 16, стр. 20 .в автореферата и във фиг16. в дисертационния труд ,между фиг. 19 и 20 в текста на дисертацията .Дисертационният труд не е разработен по общо приети критерии напр. липсва обособена глава Литературен обзор, въпреки че такъв е направен , но той в труда е след поставената цел и задачи.

Критичните бележки не са значими ,за да намалят достойнствата на научния труд.

Заклучение:

Дисертацията на Юлиан Веселинов Костадинов се отличава с редица достойнства в теоретичен и приложен план. Дисертацията е написана интересно, на разбираем език. Задачите са поставени точно и резултатите потвърждават изпълнението им. Методите , които са приложени включително

статистическите методи са модерни и точни .Направени са много сериозни изследвания, предварително планирани, с логични, добре описани и интерпретирани резултати. Едно от най - големите достойнства на дисертацията е нейната практическа стойности актуалност. Съвременния свят с многообразието си и глобализацията повдига много въпроси за съвместното съществуване в свят с много противоречия . И именно в тези трудности в съвременността се ражда разбирането и за справедливото развитие на бизнеса като социално предприемачество или КСО според автора на изследването . Да печелиш и цялото обкръжение около бизнес начинанието да има полза от това . Именно тази велика идея на съвремието е темата на този труд. Концептуалното развитие на темата и анализа на поведението на играчите в тази среда прави труда ценен и със заключенията ,изводите и препоръките .Още повече този труд може да послужи и като ръководство за практическо приложение на КСО на бизнес начинания и то не само от фармацевтичния сектор, а също и начална точка за бъдещи изследвания по темата .Самата разработка на проблема, независимо от методологични недостатъци е изключително ценна с теоретичните изводи и насоките за практическото приложение особено за развиваща се икономика и догонващо европейската икономика развитие на нашата страна .

Въз основа на общата ми оценка за дисертационния труд , приносите по дисертацията и тяхната значимост за обогатяване на съществуващите знания и практиката , предлагам убедено на научното жури да присъди **образователната и научната степен „Доктор“** на **Юлиан Веселинов Костадинов** в Професионално направление 3.7Администрация и управление Организация и управление извън сферата на материалното производство / здравеопазване/.

15 юли 2022г.

Проф. Атанас Щерев

София

